

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 2 (200) лютий 2022

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал “Молодь і ринок” внесений до переліку наукових фахових видань України (**категорія “Б”**) у галузі педагогічних наук: 011 – Освітні педагогічні науки, наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 №886 (додаток 4). Спеціальності: 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта, наказ МОН України від 24.09.2020 № 1188 (додаток 5).

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24
Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №12270–1154 ПР від 05.02.2007 р.

ISSN 2308-4634 (Print) “Молодь і ринок” індексується у таких базах даних: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020:82.12)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.2/200.2022>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор: **Микола ГАЛІВ** – д.пед.н., доц.,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Іван БАХОВ – д.пед. н., проф., *Міжрегіональна академія управління персоналом*

Наталія БИШЕВЕЦЬ – к.пед.,н.,

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Галина БЛАВИЧ – д.пед.н., проф.,

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Ірина ЗВАРИЧ – д.пед. н., проф.,

Київський національний торговельно-економічний університет

Микола ПАНТЮК – д.пед.н., проф.,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Тетяна ПАНТЮК – д.пед.н., проф.,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Лукаш ТОМЧИК – д.,соц., н., (педагогіка), *Педагогічний університет в Кракові, Польща*

Надія Лаура СЕРДЕНЦЮК – к.пед.,н.,

Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м.Сучава, Румунія)

Даніель УОЛЛЕР – д.філос.,н., *Університет Центрального Ланкаширу*

(м.Престон, Великобританія)

Марія ЧЕПІЛЬ – д.пед. н., проф., академік *АНВО України,*

Заслужений діяч науки і техніки України,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Олександра ЯНКОВИЧ – д.пед., н., проф.,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;

д. хабіліт., проф., Кувясько-Поморська вища школа (м.Бидгош, Польща)

Адреса редакції: Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел., +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; веб-сайт: <http://mir.dsru.edu.ua>

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету
(протокол №3 від 24.02.2022 р.)

Посилання на публікації “Молодь і ринок” обов’язкові

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Підписано до друку 07.03.2022 р. Ум. друк. арк. 18,79.

Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад 100 прим. Формат 60 x 84 1/8. Гарнітура Times New Roman.

Віддруковано у поліграфічній фірмі “ШВИДКОДРУК”

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Данила Галицького, 1
тел.: (0324) 41-08-90

© Молодь і ринок, 2022

Молодь і ринок

№2 (200) лютий 2022

ЗМІСТ

- Юрій Козловський, Наталія Мукач, Олександр Ієвлев, Тетяна Кучай**
Особливості формування проєктної компетентності майбутніх фахівців
в умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.....6
- Оксана Шквир, Олександр Поліщук, Наталія Казакова**
Профорієнтаційна робота в закладах загальної середньої освіти: сучасні виклики.....11
- Лідія Сліпчишин, Олег Стечкевич**
Особливості впровадження STEAM підходу у вищу освіту.....17
- Ольга Гершуненко, Дмитро Пашенко, Наталія Примаченко**
Ресурси освітнього середовища ліцею для формування громадянської активності учнівської молоді...23
- Оксана Ісаєва, Ганна Шайнер**
Діалогічна технологія в освіті студентів-медиків.....29
- Тетяна Кристопчук**
Партнерство дошкільного закладу та сім'ї у вихованні дітей: ідеї німецького досвіду.....33
- Людмила Боровик, Олег Боровик**
Методичні аспекти викладання вибіркових дисциплін
під час навчання майбутніх офіцерів-прикордонників.....38
- Ореста Карпенко**
Феномен дитячого сирітства у Польщі як педагогічна проблема.....43
- Юлія Колісник-Гуменюк**
Перспективні напрями удосконалення підготовки викладачів професійно-художніх дисциплін.....48
- Руслана Романишин**
Методична система формування обчислювальних навичок
в учнів початкової школи: нейропсиходідактичний аспект.....54
- Наталія Бахмат**
Роль цифрових технологій у навчанні математики учнів початкових класів.....65
- Ілля Волик, Валентина Цина**
Психолого-педагогічні основи підготовки майбутніх учителів-філологів
до формування громадянської відповідальності учнів основної школи.....72
- Іван Маріонда, Едуард Сивохоп, Вікторія Тулайдан**
Теоретичні аспекти адаптації майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності.....77
- Олена Голуб, Анжеліка Лесик, Надія Щербакова**
Педагогічні умови ефективної діяльності вихователя групи продовженого дня.....82

Тамара Бабенко Академічне письмо: структурування вступу до англomовної наукової статті (на прикладах англomовних дослідницьких статей).....	88
Ванда Вишківська, Любов Кондратенко, Оксана Патлайчук Тренінг як засіб розвитку професійного мислення майбутніх фахівців.....	93
Оксана Волошина Формування полікультурних компетентностей у майбутніх фахівців аграрної галузі.....	99
Віра Базильчук, Олег Базильчук, Юрій Дутчак Роль рухової активності студентів у процесі використання засобів спортивних ігор на заняттях з фізичного виховання.....	105
Світлана Вдович, Ксенія Березяк До питання модернізації змісту дисципліни “Психопедагогіка безпеки”.....	111
Галина Стець, Світлана Кишакевич Актуальні проблеми підготовки кваліфікованих вчительських кадрів у сфері музичного мистецтва...	118
Світлана Воронова Самооцінювання педагогом власної діяльності як елемент забезпечення якості освітнього процесу...	122
Ігор Розлуцький Національне як ціннісний орієнтир у творчості Миколи Євшана.....	129
Петро Турянський Вокально-виконавська творчість Модеста Менцинського.....	134
Галина Медведик Барокова образність в контексті духовних пісень Почаївського богослужника.....	140
Наталія Ек Стрілецька пісня Романа Купчинського в інструментально-хорових обробках українських композиторів...	146
Ганна Заровська Формування естетичних цінностей молодших школярів на уроках мистецтва.....	150
Андрій Куцик Особливості поетики літературних казок Дж.Р.Р. Толкіна (на основі збірки “Сказання з небезпечного королівства”).....	157
Цуй Лун Педагогічні умови розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури в процесі фахової підготовки.....	161
Софія Потюк Сендплей як чинник формування здорового способу життя.....	166
Оксана Сухомлин Цифрова компетентність здобувачів вищої філологічної освіти в умовах сучасних запитів суспільства: ціннісний аспект.....	170
Ольга Галюка Структурні компоненти соціальної мобільності майбутніх учителів початкової школи.....	176

10. Мельничук І. М. Цільові аспекти використання тренінгів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: зб. наук. праць Уманського держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини*, 2007. № 19. С. 185–192.

11. Мілютіна К.Л. Теорія та практика психологічного тренінгу: Навч. посіб. Київ: МАУП, 2004. 192 с.

12. Слостенин В. А., Аксенова Г.И. Субъектно-деятельностный подход в образовании. *Научные труды МПГУ. Серия “Психолого-педагогические науки”*. Москва: Прометей, 2000. С. 3–22.

REFERENCES

1. Borytko, N. M. (2000). Prostranstvo vospitaniya: obraz bytiya [The space of education: a way of being]. (Ed.). N. K. Sergeev. Volgograd, 225 p. [in Russian].

2. Vyshkivska, V.B. (2020). Profesiino-osobystisnyi dosvid pedahoha yak faktor rozvytku pedahohichnoho myslennia [Professional specialization of a teacher as a factor in the development of pedagogical thought]. Proceedings of the Conference, pp. 143–144. [in Ukrainian].

3. Vyshkivska, V.B. (2009). Tekhnolohizatsiia navchannia u vyshchii shkoli yak umova vdoskonalennia pidhotovky maibutnoho vchytelia [Technologization of higher education as a condition for improving the training of future teachers]. *Science and education*, Vol 7. pp. 39–41. [in Ukrainian].

4. Holdshstein, A. & Khomyk, V. (2003). Treninh umin spilkuvannia: yak dopomohty problemnym uchniam [Communication skills training: how to help problem students]. Translation from English V. Khomyk. Kyiv, 520 p. [in Ukrainian].

5. Dubaseniuk, O.A., Semeniuk, T. V. & Antonova, O. Ye. (2003). Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia do pedahohichnoi diialnosti [Professional training of

future teachers for pedagogical activities]. Zhytomyr, 193 p. [in Ukrainian].

6. Zlyvko, V.L. & Lukomska, S.O. (2019). Teoriia ta praktyka psykhologichnykh treninhiv [Theory and practice of psychological training]. Kyiv. 209 p. [in Ukrainian].

7. Karpenko, Ye. (2015). Osnovy psyhotreninhu [Fundamentals of psychotraining]. Textbook. manual. Drohobych, 78 p. [in Ukrainian].

8. Lukyanova, M. I. & Kuoni, Ye. Yu. (2014). Formirovanie pedagogicheskogo myshleniya u studentov klassicheskogo universiteta [Formation of pedagogical thinking in students of classical university]. *International Journal of Applied and Basic Research*. No. 3 (part. 2). pp. 182–183. [in Russian].

9. Markova, A. K. (1996). Profesiyniy trening, profesiyne samozberezhennya [Professional training, professional self-preservation]. *Psychology of professionalism*. Moscow, 309 p. Pp. 76–83. [in Russian].

10. Melnychuk, I. M. (2007). Tsilovi aspekty vykorystannia treninhiv [Target aspects of the use of trainings]. Psychological and pedagogical problems of rural school: coll. of scient. works of Uman Pavlo Tychyna State. Ped. University, No. 19. pp. 185–192. [in Ukrainian].

11. Miliutina, K.L. (2004). Teoriia ta praktyka psykhologichnoho treninhu [Theory and practice of psychological training]. Textbook. Kyiv, 192 p. [in Ukrainian].

12. Slostenin, V. A. & Aksenova, G.I. (2000). Subektno-deyatelnostnyy podkhod v obrazovanii [Subject-activity approach in education]. Scientific works of MPSU. Series “Psychological and pedagogical sciences”. Moscow, pp. 3–22. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 05.01.2022

“Успіх однієї відважної людини завжди спонукає до завзяття й мужності ціле покоління”.

Оноре де Бальзак,
французький романіст і драматург

“Вчіться у вчора, живіть сьогодні, сподівайтесь на завтра. Головне – не припиняти задавати питання ... Ніколи не втрачайте священної допитливості”.

Альберт Ейнштейн
один з найвизначніших фізиків ХХ століття

Оксана Волошина, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Полікультурність є абсолютно домінуючою рисою сучасних фахівців аграрної галузі, що зумовлено необхідністю адекватного порозуміння бізнес-партнерів, які являються представниками різних національних культур. У статті проведений аналіз вітчизняних та зарубіжних науково-педагогічних джерел, який дає підставу зробити висновок, що полікультурна компетентність майбутнього фахівця аграрної галузі розглядається представниками сучасної освіти та науки, з точки зору мети і результату полікультурної освіти, компонента професійної компетентності майбутніх фахівців, складової базових європейських компетенцій. Полікультурна компетентність – це цілісна система, що є частиною системи компетенцій, які опановують студенти у процесі навчання. Також входить до складу основних компетенцій майбутнього фахівця аграрної галузі, є фактором соціальної адаптації.

Ключові слова: професійна підготовка; культура; полікультурна компетентність; структурні компоненти; толерантність; конструктивна взаємодія; гуманізм.

Лит. 19.

Oksana Voloshyna, Ph.D. (Philology), Associate Professor
of Ukrainian and Foreign Languages Department
Vinnitsia National Agrarian University

FORMATION OF POLY CULTURAL COMPETENCIES IN FUTURE AGRICULTURAL SPECIALISTS

The modern education system is rapidly integrating into the world educational environment. That leads to changes in understanding of training approach for agricultural professionals in the system of higher education institutions in the context of globalization. The higher educational environment should be multicultural. Multiculturalism is an absolutely dominant feature of modern agriculture experts in order to achieving mutual understanding with multinational partners. The analysis of national and foreign scientific and pedagogical sources allows us to conclude that the multicultural competence of the future agriculture experts is considered by respective scientists (in terms of purpose and results of multicultural education) like a component of professional competence of future experts and as a part of basic European competences. Multicultural competence is a holistic system that is part of the competencies of the future agriculture expert and is a factor of social adaptation. It is focused on the adaptation of the future agriculture experts to the partners' multicultural environment and it provides an effective dialogue. It is a system that consists of knowledge, skills, abilities, motives, values, and beliefs, culture of emotions, experience and personal qualities. The developing of multicultural competence has a certain sequence, which primarily involves the creation of certain conditions in a holistic educational process, which includes the processes of training, education and development of the future agriculture expert. Agriculture expert's multicultural competence is consisting of: cognitive component, socio-cultural component, professional component and personal component.

Keywords: professional training; a culture; a multicultural competence; structural components; tolerance; constructive cooperation humanism.

Постановка проблеми. На сучасному етапі підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі спостерігається необхідність до переходу на компетентісну, особистісну орієнтацію освітньої парадигми, що є наслідком процесів глобалізації та інтеграції всіх сфер людської діяльності. Означені процеси активно відбуваються у світовому співтоваристві, основною характерною рисою якого є полікультурність середовища. Зміни характеристик та умов освітнього простору в сучасному

полікультурному світі формує соціальне замовлення на підготовку в аграрній галузі компетентних фахівців, які вмюють вести діалог, знаходити змістовні компроміси, толерантні до чужої точки зору, які прагнуть взаєморозуміння, співробітництва та неконфліктної співпраці з представниками різних культур. Таким чином, система освіти сьогодні вимагає підготовки фахівців аграрної галузі з високим рівнем полікультурної професійної компетентності, визначає високий рівень необхідності соціалізації

майбутніх фахівців до мінливих умов сучасного світу, їх підготовку до продуктивного співробітництва з представниками інших культур.

Також у сучасну епоху глобалізації, коли відокремлене існування аграрної галузі в різних країнах стає абсолютно неможливим, коли відбувається переосмислення цілей та завдань підготовки майбутніх фахівців з позицій нової компетентнісної парадигми, в освітньому процесі виникає гостра потреба у підготовці полікультурних працівників. Розвиток і вдосконалення таких працівників може привести до якісної зміни професійної підготовки, що впливає на продуктивність та ефективність праці. У таких умовах спостерігається стрімке підвищення практичної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі, що ґрунтується на дотриманні норм та правил толерантної, заснованої на взаємоповазі та взаєморозумінні співпраці з бізнес-партнерами. Необхідність розвитку полікультурних компетенцій у майбутніх фахівців аграрної галузі зумовлена глобалізацією економіки, виникненням взаємозалежності та взаємовпливу країн, а також необхідністю створення умов для професійного розвитку майбутніх фахівців, їх самореалізацією у професійній діяльності, умови якої постійно змінюються. У процесі полікультурної підготовки у студентів формується уявлення про різноманіття культур та їх взаємозв'язок, виховується толерантне ставлення до відмінностей представників різних культур, прищеплюються національні цінності, розвиваються навички і вміння взаємодії в сучасному полікультурному світі на основі толерантності та взаєморозуміння.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури показує, що у педагогічній науці є теоретичний фундамент успішного розв'язання проблеми формування полікультурних компетентностей. Роботи таких вчених, як І. Гончарук, Н. Юрчук (2018) [7], висвітлюють питання полікультурної освіти.

Аспекти формування майбутніх фахівців з досвідом норм та правил культур інших країн розглядаються у дослідженнях І. Гунько, О. Волошиної (2021) [8]. Питання полікультурної освіти та виховання у соціокультурній парадигмі відображено у роботах Р. Кравця (2017) [10], Т. Полухтович, Ю. Мельничук (2021) [18], Н. Телекало (2018) [19]. Тим часом ми спостерігаємо недостатню кількість публікацій присвячених питанням формування полікультурної компетентності у майбутніх фахівців аграрної галузі.

Формування мети статті. Метою статті є конкретизація змістових і процесуальних аспектів

формування полікультурної компетентності у майбутніх фахівців аграрної галузі.

Виклад основного матеріалу. Останніми роками сучасна система освіти стрімко інтегрується у світовий освітній простір. Означений процес супроводжується змінами, які приводять до розуміння необхідності вироблення нової стратегії підготовки фахівців у системі закладів вищої освіти у сучасному контексті глобалізації. І тому міжкультурна комунікація, формування полікультурних компетенцій у майбутніх фахівців аграрної галузі є домінуючою рисою у системі закладів вищої освіти. Це пов'язано з тим, що підготовка освітнього процесу повинна бути багатокультурною та міжнародною. Система вищої освіти нашої країни набуває особливої вагомості в сучасному періоді, коли міжнародні відносини є одним з основних факторів продуктивної співпраці із закордонними бізнес-партнерами. Розуміння інших культур, толерантне ставлення до інших поглядів, звичаїв, умінь інтегрувати особливості своєї культури до інших культур, є характерними рисами культури до інших культур, є характерними рисами вищої освіти, що особливо актуально в сучасних економічних умовах [9, 113–114; 12, 189; 16, 103–105].

Полікультурність – це абсолютно домінуюча риса сучасних фахівців аграрної галузі, що обумовлено необхідністю адекватного порозуміння бізнес-партнерів, які є представниками різних національних культур. Особливої актуальності набуває розвиток у студентів полікультурної комунікації, тобто взаємодії культур, у якій культури входять у діалог і відбувається їх актуалізація, у результаті чого формуються знання про характерні риси кожної культури. Формування полікультурної комунікації дає змогу розуміти традиції, побут, умови спілкування з представниками інших країн, що спонукає до професійної взаємодії [11, 136–139; 15, 82–84].

Таким чином, ми можемо відзначити характерну рису полікультурної адаптації майбутніх фахівців аграрної галузі, як форму соціально-професійної адаптації, а саме:

- зміна прийомів і методів спілкування, що надає можливість досягти розуміння та поваги зі сторони представників інших культур;

- трансформація свідомості студентів, що допомагає вийти поза межі вузьких комунікативних рамок, позначених тією культурою, де він був вихований.

Процес формування полікультурної компетентності у студентів сприяє прийняттю та усвідомленню інших культур через призму свого культурного коріння та місця своєї культури в навколишньому світі, а

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

також розвиває культурну інформативність, яка розглядається з точки зору таких визначень:

- кожна культура представників бізнес-партнерів має власний контекст та логіку;
- кожна культура є унікальною, та не кращою за іншу, оскільки має власну систему що взаємодіють;
- будь-яка культура являється прийнятною доти, доки вона зберігає здатність до функціонування [1, 16–18; 4, 31; 13, 209–210; 18].

У процесі підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі необхідно дотримуватись таких умов:

- асиміляції до культури бізнес-партнерів;
- сприйняття характерних рис інших культур зі збереженням основних рис своєї культури;

Здебільшого процес адаптації до інших культур у фахівців здійснюється у період навчання у ЗВО, коли у них формується почуття культури та соціальної ідентичності, а також усвідомлення того, що звичай та традиції, характерні для інших культур, є доступними, доцільними і необхідними у майбутній професійній діяльності [6, 208–210; 14, 29–32].

Також розвиток професійних здібностей у студентів, що здійснюється опануванням культури інших країн, полегшує процес професійної адаптації. Студенти почуваються внутрішньо збагаченими, більш пристосованими до міжособистісного спілкування та виконання професійної діяльності.

Але слід звернути увагу на те, що питання про співвідношення міжкультурної та міжособистісної компетенції є досить складним. Сприйняття інших традицій та правил може зустрічати психологічний опір. Набуття міжкультурної комунікації у студентів передбачає розвиток таких факторів:

- гнучкість та вміння пристосуватися до ситуації;
- вміння не засуджувати інших;
- вміння виносити невизначеність;
- демонстрація поваги [3, 31–32; 5, 338; 9, 113].

Таким чином, ми можемо зазначити, що полікультурна компетентність майбутнього фахівця розглядається представниками сучасної освіти як результат полікультурної освіти, компонент професійної компетентності майбутніх фахівців, складова базових європейських компетенцій.

Отже, полікультурна компетентність належить до галузі загальносоціальних компетентностей, що мають професійний характер та відображають підготовленість фахівців до професійної діяльності у сучасному суспільстві, що, зі свого боку, допомагає ефективно виконувати професійні

обов'язки, формує здатність орієнтуватися та адекватно сприймати різні сфери соціальної дійсності, виводить фахівців на вищий професійний рівень.

Процес формування полікультурної компетентності студентів у закладах вищої освіти здійснюється на основі таких факторів:

- полікультурна компетентність є цілісною системою, становить частину системи компетенцій, які опановує студент у процесі навчання;

- полікультурна компетентність входить до складу основних компетенцій майбутнього фахівця та є фактором соціальної адаптації;

- система полікультурних компетенцій орієнтована на адаптацію майбутнього фахівця до полікультурного простору країни бізнес-партнерів та забезпечує ефективний діалог культур;

- полікультурна компетентність, зі свого боку, є системою, яка складається з знань, умінь, навичок, здібностей, мотивів, цінностей, переконань, культури емоцій, досвіду, особистісних якостей;

- формування полікультурної компетентності має певну послідовність, яка передусім передбачає створення певних умов у цілісному освітньому процесі, що об'єднує процеси навчання, виховання та розвитку майбутнього фахівця [2, 22–23; 7, 79–82; 17, 158; 19, 170].

Також до складу полікультурної компетентності входить інтегративна єдність культурного, пізнавального, соціокультурного та творчого компонентів, що відображають специфіку знань, умінь, навичок, досвіду.

Отже, для майбутніх фахівців аграрної галузі полікультурної компетентності є:

- сукупністю знань, умінь, практичних навичок, що сприяють опануванню студентами культури своєї країни;
- інтеграцією студентів до культур інших країн;
- спроможністю до продуктивної співпраці з представниками інших культур;
- наявністю знань та практичних навичок у сфері міжкультурного спілкування.

Виходячи з розглянутих полікультурних компетентностей майбутніх фахівців аграрної галузі, можемо виділити їх основні компоненти, а саме:

- пізнавальний, що визначається сукупністю культурознавчого та мотиваційного компонентів. У структурі мотиваційного компонента містяться: потреба в полікультурному розвитку, власна система ціннісних орієнтацій; здатність до рефлексії; визначення своєї ролі, статусу та функцій у сучасній культурі. До структури культурознавчого компонента входять знання та

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

прийняття культурного розмаїття країн світу, оволодіння полікультурними знаннями (фактами, уявленнями, поняттями, законами тощо), символами, традиціями, нормами, прийнятими у культурі інших країн;

- соціокультурний, що включає: знання історичних фактів сучасної соціокультурної системи; вміння орієнтуватися у традиціях, звичаях та духовних цінностях як своєї країни, так і інших; вміння встановлювати контакт зі співрозмовником у ситуаціях полікультурного змісту; доброзичливе, відкрите і неупереджене ставлення до будь-якої культури та її представників; розуміння закономірностей розвитку культури як безперервного процесу зі створення, збереження та формування загальнолюдських цінностей; готовність до соціалізації у зростаючій інтеграції світової спільноти;

- професійний компонент означає: здатність інтегруватися до культури інших країн, робити необхідні узагальнення на матеріалі конкретних одиничних прикладів; вміння толерантно приймати специфічні риси інших культур, не судити за законами своєї культури; вміння та навички продуктивної взаємодії з представниками інших культур;

- особистісний компонент характеризується: самостійністю, гнучкістю та варіативністю мислення і творчої діяльності; розвиненим рівнем комунікативних умінь; здатністю й готовністю до саморозвитку та самореалізації; умінням прогнозувати наслідки своїх дій; осмисленням ціннісної основи своєї діяльності.

Виокремлення у структурі полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі пізнавального, соціокультурного, професійного, особистісного компонентів, на наш погляд, досить повно відображають необхідні для підготовки студентів до практичної діяльності в полікультурному соціумі навички, якості, знання та досвід.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що успішність реалізації процесу формування полікультурної компетентності у майбутніх фахівців аграрної галузі повинно забезпечуватися сукупністю педагогічних умов. Основною умовою є створення полікультурного середовища у системі закладів освіти, що розвиває професійні навички. Соціокультурне середовище становить сукупність суспільних, соціальних умов, що оточують студентів, внаслідок чого взаємодіють з нею і визначають процес його соціалізації. Полікультурне середовище у системі закладів

освіти повинно створюватися шляхом розробки та реалізації відповідних освітніх програм і стандартів, а також при дотриманні умов взаємоповаги між студентами та викладачами, що сприяє формуванню полікультурної компетентності.

Наступною умовою є застосування в освітньому процесі активних методів та технологій полікультурної освіти. Відповідно до особистісного компонента студент як суб'єкт професійної та культурної сфери формується при допомозі активної діяльності, тому в процесі навчання необхідно застосовувати активні й інтерактивні методи, такі як проекти, ділові ігри, мозковий штурм, тренінги, моделювання ситуацій міжкультурної взаємодії з їх наступним аналізом. Надалі необхідно забезпечувати умови для активізації теоретичної та практичної підготовки студентів, які в процесі навчання повинні опанувати практичні навички необхідні для успішного виконання професійної діяльності. Для розв'язання цього завдання необхідно застосовувати педагогічні технології, що спрямовані на розвиток професійного компонента. На даному етапі необхідно застосовувати творчі методи навчання, особливе місце серед яких займає наукова діяльність студентів, що у майбутньому забезпечує їх становлення як суб'єктів професійної діяльності, здатних самостійно визначати проблеми, що виникають в умовах полікультурного суспільства, і шукати шляхи їх розв'язання, здійснювати самоідентифікацію та спонукає до саморозвитку своєї полікультурної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Voloshyna O., Bilous O. Some aspects of the essence of intercultural communicative competence with the future specialist of higher education. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2020. Вип. 3. (102). С. 15–26.
2. Волошина О.В. Кравчук Л.В. Актуальність вивчення іноземної мови в умовах глобалізації освітнього простору. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мільтилінгвальному просторі*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 22 листопада 2018 р. Вінниця, 2018. С.22–24.
3. Волошина О.В, Попенко Ю.В. Ігрові методи, як засіб вивчення іноземної мови. *SworldJournal*. 2020. № 4, Болгарія, С.31–39.
4. Волошина О.В. Використання інтерактивних технологій для формування естетичного смаку у студентів ВНЗ з засобами іноземних мов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 151. Том 1. С. 30–33.
5. Волошина О.В. Використання мультимедійних

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

технологій у вивченні іноземних мов у закладах вищої освіти. *Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціальних та поведінкових наук: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. 23–24 квітня 2020 р. м. Чернігів*, 2020. С. 338–340.

6. Волошина О.В. Іншомовна комунікативна компетентність студентів-аграріїв у незалежній Україні. *Збірник наукових праць “Сільське господарство та лісівництво”*. 2017. № 6. Том 2. С. С. 204–212.

7. Гончарук І.В., Юрчук Н.П. Організація єдиного електронного науково-освітнього простору сучасного університету. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 12. С. 75–87.

8. Гунько І.В., Волошина О.В. Практичне застосування ділової гри при вивченні іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу “Всеукраїнський науково-навчальний консорціум”. *Науковий журнал “Інноваційна педагогіка”*. 2021. Вип. 35. С. 17–21.

9. Кравець Р.А. Культурна компетентність та міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутніх аграрників. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету “Україна”*. 2013. № 1. С. 112–115.

10. Кравець Р.А. Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Молодий вчений*. 2017. № 1. С. 444–447.

11. Кравець Р.А. Впровадження інтерактивних методів навчання у полікультурній освіті майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Людознавчі студії. Педагогіка*. 2017. № 4. С. 135–145.

12. Кравець Р.А. Культурологічна парадигма освіти у професійній підготовці майбутнього фахівця аграрної галузі. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2013. № 39. С. 187–192.

13. Кравець Р.А. Педагогічне проектування технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі*. 2020. № 3. С. 209–212.

14. Кравець Р.А. Практична реалізація специфічних принципів полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2015. № 4–5. С. 26–38.

15. Кравець Р.А. Структурні компоненти полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2013. № 1–2. С. 80–86.

16. Кравець Р.А. Типи комунікативних ситуацій у контексті полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. *Збірник наукових праць “Педагогічні науки”*. 2016. № 71. С. 102–106.

17. Кравець Р.А., Романишина Л.М. Лінгвоукраїнознавчий підхід до викладання іноземної мови в аграрному ВНЗ.

Наукові записки Вінницького національного аграрного університету. Серія: Соціально-гуманітарні науки. 2013. № 2. С. 154–166.

18. Полухтович Т., Мельничук Ю. Цінність знань у розвитку особистості. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2021. № 1/187. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.228342>

19. Телекало Н.В. Інновації в науці та освіті: виклики сучасності. *Інновації в науці та освіті: виклики сучасності: зб. наук. есе учасників стажування для освітян*. Варшава. 2018. С. 169–171.

REFERENCES

1. Voloshyna, O. & Bilous, O. (2020). Some aspects of the essence of intercultural communicative competence with the future specialist of higher education. *Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko. Pedagogical sciences*, no. 3. (102), pp. 15–26. [in Ukrainian].

2. Voloshyna, O.V. & Kravchuk, L.V. (2018). Aktualnist vyvchennia inozemnoi movy v umovakh hlobalizatsii osvithnoho prostoru [Actuality of study of foreign language is in the conditions of globalization of educational space]. *Current problems of philology and methods of teaching foreign languages in the modern multilingual space (Ukraine, Vinnytsia, November 22, 2018)*, Vinnytsia, pp. 22–24 [in Ukrainian].

3. Voloshyna, O.V. & Popenko, Y.V. (2020). Ihrovi metody, yak zasib vyvchennia inozemnoi movy [Playing methods, as a mean of study of foreign language]. *Sworld Journal. Bolgariya*. No. 4, pp. 31–39. [in Bolgariya].

4. Voloshyna, O.V. (2018). Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii dlia formuvannia estetychnoho smaku u studentiv VNZ z zasobamy inozemnykh mov [Use of interactive technologies for forming of aesthetically beautiful taste for the students of VNZ with facilities of foreign languages]. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences*, no. 151, pp. 30–33. [in Ukrainian].

5. Voloshyna, O.V. (2020) Vykorystannia multymediinykh tekhnolohii u vyvchenni inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi osvity [The use of multimedia technologies is in the study of foreign languages in establishments of higher education]. *Proceedings of the Current issues of theory and practice in law, education, social and behavioral sciences (Ukraine, Chernigov, April 23–24, 2020)*, Chernigov, pp. 338–340. [in Ukrainian].

6. Voloshyna, O.V. (2017). Inshomovna komunikatyvna kompetentnist studentiv-ahraryiv u nezalezhnii Ukraini [A foreign communicative competence of students-agrarians is in independent Ukraine]. *Collection of scientific works “Agriculture and forestry”*, no. 6, pp. 204–212. [in Ukrainian].

7. Honcharuk, I.V. & Yurchuk, N.P. (2018). Orhanizatsiia yedynoho elektronnoho naukovo-osvithnoho prostoru suchasnoho universytetu [Organization of a single electronic scientific and educational space of a modern university]. *Economy. Finances. Management: current issues of science and practice*, no. 12, pp. 75–87. [in Ukrainian].

8. Hunko, I.V. & Voloshyna, O.V. (2021). Praktychne

**ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ**

zastosuvannya dilovoї hry pry vvyvchenni inozemnoi movy v umovakh navchalno-naukovo-vyrobnychoho kompleksu "Vseukrainskyi naukovo-navchalnyi konsortsiium" [Practical application of business game in the study of a foreign language in the educational-scientific-industrial complex "All-Ukrainian scientific-educational consortium"]. *Scientific journal "Innovative pedagogy"*, no. 35, pp. 17–21. [in Ukrainian].

9. Kravets, R.A. (2013). Kulturna kompetentnist ta mizhkulturna komunikatsiia u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh ahrarnykyv [A cultural competence and communication is in professional preparation of future squirearchies]. *Collection of scientific works of Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University "Ukraine"*, no. 1, pp. 112–115. [in Ukrainian].

10. Kravets, R.A. (2017). Pedahohichna tekhnolohiia formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh inozemnoi movy [Pedagogical technology of forming of political and cultural competence of future specialists of agrarian industry is on employments of foreign language]. *A young scientist*, no. 1, pp. 444–447. [in Ukrainian].

11. Kravets, R.A. (2017). Vprovadzhennia interaktyvnykh metodiv navchannia u polikulturnii osviti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh inozemnoi movy [Introduction of interactive methods of studies in cultural education of future specialists of agrarian industry is on employments of foreign language]. *Anthropological studies. Pedagogy*, no. 4, pp. 135–145. [in Ukrainian].

12. Kravets, R.A. (2013). Kulturolohichna paradyhma osvity u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho fakhivtsia ahrarnoi haluzi [A cultural paradigm of education is in professional preparation of future specialist of agrarian industry]. *Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynsky. Series: Pedagogy and psychology*, no. 39, pp. 187–192. [in Ukrainian].

13. Kravets, R.A. (2020). Pedahohichne proektuvannia tekhnolohii formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi [Pedagogical planning of technology of forming of cultural competence of future specialists of agrarian industry]. *Current*

problems of philology and professional training in a multicultural space, no. 3, pp. 209–212. [in Ukrainian].

14. Kravets, R.A. (2015). Praktychna realizatsiia spetsyfichnykh pryntsyviv polikulturnoi osvity maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh z inozemnoi movy [Practical realization of specific principles of cultural education of future specialists of agrarian industry is on employments from a foreign language]. *Pedagogy and psychology of vocational education*, no. 4–5, pp. 26–38. [in Ukrainian].

15. Kravets, R.A. (2013). Strukturni komponenty polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi [Structural components of political and cultural competence of future specialists of agrarian industry]. *Continuing professional education: theory and practice*, no. 1–2, pp. 80–86. [in Ukrainian].

16. Kravets, R.A. (2016). Typy komunikatyvnykh sytuatsii u konteksti polikulturnoi osvity maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh z inozemnoi movy [Types of communicative situations in the context of cultural education of future specialists of agrarian industry on employments from a foreign language]. *Collection of scientific works "Pedagogical sciences"*, no. 71, pp. 102–106. [in Ukrainian].

17. Kravets, R.A. & Romanyshyna, L.M. (2013). Lihvokrainoznavchyi pidkhid do vykladannia inozemnoi movy v ahrarnomu VNZ [The linguistic and national going is near teaching of foreign language in agrarian Higher educational establishment]. *Scientific notes Vinnytsia National Agrarian University. Series: Social Sciences and Humanities*, no. 2, pp. 154–166. [in Ukrainian].

18. Polukhtovych, T. & Melnychuk, Yu. (2021). Tsinnist znan u rozvytku osobystosti [The value of knowledge in the development of personality]. *Youth & market. Drohobych*. No.1/187. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.228342> [in Ukrainian].

19. Telekalo, N.V. (2018). Innovatsii v nauksii ta osviti: vyklyky suchasnosti [Innovations in science and education: modern challenges]. *Innovations in science and education: modern challenges: coll. Science. essays of interns for educators*, Warsaw, pp. 169–171 [in Poland].

Стаття надійшла до редакції 23.11.2021

“Ніщо не буває рано, ніщо не буває пізно. Все буває вчасно”.

Конфуцій
давньокитайський філософ

“Я віддаю перевагу тому, що можна побачити, почути і вивчити”.

Геракліт Ефеський
давньогрецький філософ

“Не роби ніколи того, чого не знаєш. Але навчися всього, що слід знати”.

Піфагор Самоський
давньогрецький філософ і математик

